

31. JANUAR – NACIONALNI DAN BEZ DUVANA “365 DANA BEZ DUVANA”

Statistički podaci:

- U svetu puši preko 1 milijarda ljudi. Učestalost pušenja je najviša u evropskom regionu gde 26% stanovništva puši.
- Globalno gledano, 14% svih smrtnih slučajeva od nezaraznih bolesti kod starijih od 30 godina pripisuje se duvanu.
- Više od 8 miliona ljudi svake godine umre zbog korišćenja duvana, od čega je 1,2 miliona nepušača koji su bili izloženi duvanskom dimu.
- U Srbiji je učestalost pušenja veća od proseka evropskog regiona i prema procenama puši oko 2,5 miliona odraslih stanovnika, više muškaraca nego žena.
- Prema rezultatima poslednjeg Istraživanja zdravlja stanovništva Srbije (2019.) neki duvanski proizvod (uključujući i zagrevane duvanske proizvode) koristi 31,9% stanovnika starijih od 15 godina, više muškaraca (33,9%) nego žena (30,1%). Cigarete, cigare ili duvan za lulu koristi 30,5% stanovnika, dok cigarete puši 24,8% stanovnika. Elektronske cigarete koristi 3,3% stanovnika, a nargile i zagrevane duvanske proizvode manje od 1% stanovnika. U Vojvodini (21,4%), Južnoj i Istočnoj Srbiji (17,5%) je veći procenat pušača u uzrastu 15-19 godina u odnosu na nacionalni prosek (14,4%). Najveći procenat pušača je u starosnoj grupi od 45 do 54 godine i iznosi 41,3%.
- Podaci iz ESPAD istraživanja u Srbiji (2019.god.) upozoravaju da raste broj korisnika novih duvanskih proizvoda, a opada broj korisnika cigareta. Među šesnaestgodišnjacima 12% puši cigarete, podjednako dečaci i devojčice, a u prethodnih 30 dana je nargile pušilo 11%, e-cigarete 5,5% i zagrevane duvanske proizvode 3,2% šesnaestgodišnjaka. Rezultati ovog istraživanja ukazuju da 62,4% šesnaestgodišnjaka koji su koristili e-cigaretu ranije nisu pušili.
- Brine činjenica da mladi podcenjuju rizik pušenja cigareta, posebno povremenog pušenja. Tek svaki drugi šesnaestgodišnjak (51,6%) smatra svakodnevno pušenje jedne kutije cigareta velikim rizikom po zdravlje, a njih 48,4% smatra da je kod povremenog pušenja rizik mali ili ga nema. Više od trećine šesnaestgodišnjaka (37,2%) smatra da probanje e-cigarete ne predstavlja nikakav rizik, a amo 18,2% smatra da e-cigarete sadrže nikotin.
- U godini koja je prethodila istraživanju (iz 2019. godine) svaki 4 pušač je pokušao da prestane da puši, dok je svaki 2 bio zabrinut za sopstveno zdravlje zbog štetnih posledica pušenja. Samo 30,1% pušača je dobilo savet od zdravstvenih radnika da prestane da puši u 2019. godini.
- Duvanski proizvodi nisu obična roba i u potpunosti se mogu porediti sa toksičnim agensima. Radi se o industrijski stvorenoj epidemiji. Duvanska industrija koristi prikrivene i manipulativne tehnike reklamiranja i plasiranja novih duvanskih proizvoda posebno usmerivši svoj marketing ka mladima. Ovi proizvodi se reklamiraju kao „bezbedniji od cigareta“, „neškodljivi po okolinu“ ili kao „sredstvo za prestanak pušenja“ (npr. nargile, e-cigarete, e-nargile, IQOS, nikotinske vrećice i dr.).

Lekari upozoravaju da ne postoje bezbedni duvanski i nikotinski proizvodi i bezbedan način njihovog korišćenja, kao ni bezbedan nivo izloženosti dimu ili aerosolu ovih proizvoda. Izloženost dimu duvanskih i nikotinskih proizvoda i kod nepušača može da izazove rak, bolesti srca ili bolesti pluća. SZO traži od svih zemalja da radna i javna mesta budu zaštićena od izloženosti duvanskim i nikotinskim proizvodima, uključujući i ugostiteljske objekte.

U cilju zaštite stanovništva od štetnih posledica izazvanih duvanskim i nikotinskim proizvodima, jasno proizilazi da je potrebno unaprediti postojeću zakonsku regulativu u Srbiji. Neophodna je izmena postojećeg Zakona i uvođenje potpune zabrane pušenja na svim javnim mestima bez izuzetaka. I ove godine je nastavljena podrška važnoj meri kontrole duvana koja dovodi do poboljšanja zdravlja stanovništva, a to je pružanje podrške za odvikavanje od pušenja. Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici imaju obavezu da rade na unapređenju mera odvikavanja od pušenja, a država da obezbedi i podrži lečenje bolesti zavisnosti. I svaki pojedinac daje doprinos svojim izborom ponašanja u cilju unapređenja ličnog i zdravlja porodice. Ako si pušač ostavi pušenje danas, ne čekaj sutra.

Prim. mr sc. med. dr Nada Kosić Bibić, spec. socijalne medicine, Načelnik Centra za promociju zdravlja